

Zvok je gl.gradivo(ton->lahko ustvarimo z glasbili ali ga zapojemo,dol.mu lahko višino,barvo,moč,glasnost,trajanje,dinamiko; zven->npr.triangeli;šum->veter). **Tempo**:allegretto,allegro,presto,vivace,... **glasbilo**:vsak predmet,s kateri izv.neke zvoke,ki nam pomen.glasbo.glasove delimo:m:tenor(vis.),bas(nizki),ž:sopran,alt;**Simfoničen orkester**:1.vrsta:godala(violin,viole,violončelo,kontrabas)2.:pihala(flavte,(včasih)saksof.,klarient,oboa,fagoti)3.trobila(rogovi,trobente,pozavne,tuba,4.tolkala(pavke,činele,triangli,bobni,ksilofon,gong,zvonovi)**zapis glasbe**:notna pisavagrafični znaki,zapis.jo,da nam ni potrebno znati vsega na pamet,se ne spreminja,...**razvoj notacije**:1.nevme(9.st):srednjev.gl.zapis,koralna oz.kvadratna notacija(z n jimi zapis.greg.koral)2.**notna pis,(16.st)**:*notn.črtovje,not.ključji,pavze,znak za moč tona,taktnica,znaki za hitrost izv.,znak.za nač.izv.,prestavni znaki(višaj,nizaj),takt.način.3.**zapis v 20.st.**-z notami-graf.notacija(njegovi znaki)**stara grščina(1000p.n.viri za preuč.**:musike(gl+poezija+gibi),spisi,spomeniki,podobe,...instr.:lira,kithara,aulos,harfa.seikilova pesm:edini v cel.ohranjen starogr.gl.spomenik.«življeje kratko,zato ga je treba uživati in biti radosten»zapisovali s črkami.**gl.v sr.veku(1->8st.)**Viri za nast.: -židovska sinagoga gl.,antična gl.ljudska gl.znač.:*enoglasna,*m.cerkv.zbor(benediktinski menihi)*ritem->odv.od besedila,*latinšč.* relig.i.vsebina(psalmi,odlomki z evangelija)*peli v cerkvah,*a CAPPELLA(vokalna-brez glasbil),*shranjenih 3000 napevov(anonimi avtorji),* starocerk.=modalne=koralne lestvice.*srednj.liturg.,oz.starokršč.gl.:GREGOR:KORAL;**GREG:KORAL**:temelj Z glasbene kulture.osnova za razvoj srednjev,večglasja-vpliva na posvetno glasbo;je **osnova gl-teoretskih razprav,nastalih v sr.veku**;posebna obl.molitve,zvočna ikona,po kateri bod spreg.v srcu vernika.njeno ozadje=svet tišine«iz tišine se rodi,v tišino se vrača»poje se lahko **Silabično:vsak zlog ma svoj ton-več črk*melizm:en zlog ma več tobov,malo črk,kvadratki**)liturgično(cerkv.)leto:advent,post,velikonoč.obdob.*liturg.dan: maša(mašni stavki so enaki:*kyrie eleison (gospod usmilj se..)*gloria in excelsis Deo(slava bogu na višavah,...)*credo in unum Deum(verujem v 1 boga)*sanctus -benedictus(svet,svet....blagoslovljen ti,...)*agnus Dei(jagnje božje,...),**oficij(8 molitev,po tekajo ob točno dol.nočnih in dnevnih h)zač.vokalnega večglasja**:*v samotanih(9.st.), *menihi so enog.koralom zač.dodajati višjo ali nižjo vzporedno melodijo;večgl.se je razvijalo,spreminjalo.glasova sta nastala bolj ritmično samostojna,skoraj istoč.pa se zač.tudi posnemati->IMITIRATI;**ORGANUM**:s kupno ime za g.kor. oz. zg.obl.srednj.večgl.,nastale na osnovi g.k;Sola v Notre Damu(konc 12.st.)->Leonin,Perotin -zač.avtorstva;**vokalno večgl.v renesansi**;galus+di lasso sta pisala vokal.+večgl.skladbe;polifonija:glasovi so med seboj enakovr.->znač.posnemanje-imitacija(najm.2 razl.melodiji),**homofonija**:1.glavna melod.,ostali glasovi jo spremlj.(najv.v najvišj.glasu);**posvetna glasba v sred.veku**:namen:za zabavanje;* gl.nosilci te glasbe so bili viteškega stanu **TRUBADURJI(fr.)/TRUVERJI(s fr.)**->viteška pesem(v lat.,na eni strani ljubezen,na drugi pa boji,sovražstvo);Peli so enoglj.največkrat s spremlj.lutnje;*Adam de la Halle(najbolj znan trubadur);**MINNESINGERI(nemški o**

brtniki->staron.beseda za love);«kovali so svoje verze»*Walther von der Vogelweide;meščani:vaganti+minnesengerj;**VAGANTI**:izbor pevci (nekdo,ki se potepa-faliren študent);**Napisali so** Carmino Burano!(13.st.v latinšč.->kantaat za soliste,zbor+orkester predst.symbol sreče) *Carl Orff(20.st.)->vzel 25 pesmi iz srednjev.glasbe in jih uglasbil,**Skupen imata le originalen tekst;INSTR.glasba v sr.veku**:*nosilci i(trubadurji);*namen:plesni(stari plesi:saltarello: gigue,bouree,pavana,memet)-instr.glasbo so v tem času nadomeščali ali podvajali pevske glasove;**nekateri instr**:*crouth ,fidel,lutnja,psalterij,portativ,lajna,dude;**PLATONOV IZREK**:«čim boljša je gl,....«:musike(gl+poezija)-> estetskost ,etičnost(etična moč vpliva na člov.obnašanje->dobra gl:delavnost,pogum;slaba:pomehkuži,poleni);**RENEZANS(15,16 st)**:zg ledovanje po antiki!!!(opiranje nanjo se je pojavilo na koncu 16.st.z nast.opere);*1.se je razvijala na S Evrope(niz ,belgija,S fr.)->nizozemci(vsi ti glasbeniki ki prih.od tam.);OCEGHEM;OBRECHT;JOSQUIN DES PREZ;temeljna znač renes.glasbe:**Zlata doba zborovstva**: vokalna glasba se tu razvije do popolnosti->Razcvet zborovskega večgl.(homofono ali polifono).novosti:*večzborje:1.se pojavi v cerkvi sv.Marka v Benetkah.zbor je razdeljen na več razl.pozicij.*madrigalizmi: oponašanje naravnih glasov;**vzpon instr.glasbe**-gl.je predvz.za poslušanje, absolutna glasba(brez oprijemljive vsebinembesedila) :lutnja,orgle,postopoma godala;**nast.opere**:avtična tematika-metorfologija;* nast.konec 16.st.,kot ideja obnovitve starogr.antičnega gledališča;**šele nast.opere je v tesni povezavi s temeljno idejo->zgledovanje po antiki**; *tematika 1.opere:orfej+evridika; gl.življ.:cerkev,plemstvo,visoko emščanstvo(zabave,liturgija,ples);**gl.oblike:večgl.skladbe**:religiozne(maš ,motet)ali posvetne (madrigal,chanson,lied)**motet**:večgl.skladba z religiozno vsebino pisana v lat.,izvaja ga A cappella.kompozicijska tehnika je polifona/homofona;(namen:včasih so te pesmi izvaj.v cerkvenih zborih katedral->liturgija:kot del bogoslužja,danes koncertno;) **maša**:večgl.obred rimskokatol.cerkve,;stalno mašno besedilo,POLIFONIJA,namen=motetu;**madrigali**:večgl.,zborovska obl.,vsebina ej posvetna,besedilo v narodnem jeziku;h/p,A cappella:skladatelj:iacobus gallus carniolus,orlando di lasso,perluigi di palestrina,josaquin des pree;**gl.življ.na slov.-16.st.**:*reformacija:1.notni tisk-Katekizem,samostojne pesmarice,-*instr.gl:goslači+piskači;* l.gl.na tujem:iacobus Gallus Carniolus:pisal je motete(najbolj znan opus musicum 1-4->zbrani vsi moteti za vso cerkv.let);**BAROK(17-18 pol.18.st)**:gl.so bili deležni bogati+cerkev(fevdalizem,aristokracija).novost:bogaat okraščenost,razkošje.*igralo se je kjer ej bil denar,ob pojedinah,porokah...Vloga glasbe:se pleše;vloga glasbenikov:pisalo po naročilu ;znač:virtuozni najv.slava.*hiter tempo,enak,motoričen(violine ,čemb.,godalo),*basso continuo(general bas)->spremljava,prisotna v skoraj vseh gl.baroč.obl.spremljavo igrata dva glasbila(violonč+čembal.) *motoričnost(številka pomeni akord)*enotematičnost(polifono- potuje z glasa v glas)*monodija(1.se uveljavi v operi-znač.solistično petje ,spremlj.generalbas)*DUR/MOL:2 tonska sistema;* tempo(dinamika:f-p)*izvajalski sestavi(V/l gl)*solistična gl.,*komorna gl.(duo/duet, trio/ tercet,kvartet,kvintet,sestet,septet,oktet ,monet)*orkestralna glasba(razvoj+izdelov.instr.:Stradivari,Amati,Guarneri).**Luciano berio-sequenza št.3-solo glas(nenavadni zvoki s pomočjo ust)Vito gospodnetič-zvokovna zgod.(vsakdanjik)**benjamin britten-vodič skozi orkester za mladino-opus 34;tema:orkester:pihala,godala,trobila,vsatolkala;variacije:1.flav.+pikolo2.oboe3.klarin.4.fagoti5.violine6.viole7.violonč.8.kontrab9.ha rfa10.rogovi11.trobente12.pozavne+ tuba13.vsa tolkala(fuga orkester)